

به نام خدا

مجموعه مستند تلویزیونی

آیین ها و باورهای نوروزی

در مناطق روستایی و عشایری استان اردبیل

طراح و پژوهشگر : حسن ساجدی

آبان ۱۴۰۲

مقدمه :

استان اردبیل با دوازده شهرستان شامل اردبیل ، پيله سوار ، پارس آباد ، خلخال ، کوثر ، گرمی ، اصلاندوز ، مشکین شهر ، نمین ، نیر ، انگوت و سرعین می باشد .

طبق آخرین تقسیمات کشوری ، این استان دارای دوازده شهرستان ، بیست شهر ، بیست و پنج بخش و شصت و شش دهستان می باشد.

استان اردبیل از لحاظ جمعیتی هفدهمین استان کشور بوده و از نظر طبیعی ، تاریخی و فرهنگی از مناطق پر رونق و ارزشمند ایران است . بعضی از مناطق این استان، دارای بافت عشایری و روستایی با آداب و رسوم خاص هستند . یکی از جذاب ترین و مهم ترین آیین ها و سنت ها در میان مردم ایران ، آیین های نوروزی است .

آداب و آیین های نوروزی ، نوید بخش بهار و جلوه ای زیبا از فرهنگ و هویت مردمان ایران زمین به شمار می رود . نوروز در هنر منطقه از ایران پهناور با آداب ، سنت و باورهای ویژه ای همراه است . در استان اردبیل نیز فرهنگ غنی نوروز بسیار متنوع می باشد و نوروز در هر منطقه شهری ، روستایی و عشایری این استان باتوجه به شرایط اقلیمی ، فرهنگی و تاریخی همان منطقه ، معمولا با نوای خوش تکم چی ها و انجام آداب و آیین های زیبای نوروزی آغاز می شود .

متأسفانه امروزه با توجه به تهاجم فرهنگی و تغییر سبک زندگی ، بعضی از این آیین ها در گذر پیچ و خم ها و ناملایمت های روزگار ، دچار تغییر شده و یا و به دست فراموشی سپرده شده اند .

ضرورت ساخت برنامه :

امروزه ارائه فعالیت رسانه ای فرهنگی در راستای شناخت تمدن ، تاریخ ، دین و سنت ها برای نسل جوان که بیشتر در معرض هدف تهاجم فرهنگی قرار دارند ، امری مهم و لازم است و ضرورت دارد در جهت انعکاس هر یک از این آیین ها و سنت های کهن که ریشه در هویت ملی - مذهبی ما دارد ، قدمی هر چند کوچک برداشته و نسبت بر مستند سازی آداب و آیین های فراگیر نوروزی ، بعنوان میراثی پویا و ارزشمند با جانمایه و ریشه های دینی در حفظ ، احیا و ماندگاری این امر مهم در مناطق مختلف روستایی و عشایری تلاش نمود . از سوی دیگر تغییر سبک زندگی در جامعه کنونی و ظهور رسانه های ارتباط جمعی و دسترسی آسان همه افراد به این ابزارها که بعضا تولید محتوای آنها در این رسانه ها از سوی بیگانگان ، با مقاصد انحرافی انجام می پذیرد ، لذا نسل امروز به سمت توسعه طلبی غیر متعارف ، دور شدن از هویت حقیقی و باورهای دینی و اجتماعی جامعه خویش گرویده و در نهایت پیامدی جز ناکامی ، خود کم بینی طلب جام جم از بیگانگان ، عصبانیت ، تجمّل گرایی و در یک کلام دور شدن از اصل خویش و شادابی و نشاط در خانواده و جامعه نخواهد داشت .

ضرورت ساخت این گونه سلسله برنامه ها در رسانه ملی می بایست از الویت اول مسئولان تصمیم گیر و برنامه سازان باشد .

موضوعات برنامه :

- آیین های پیشواز نوروزی (غبار روبی و خانه تکانی و ...)
- آداب چیدن سفره هفت سین
- باورهای نوروزی
- سرگرمی ها و بازی های محلی نوروزی
- آیین های نوروزی مربوط به کودکان
- دید و باز دیدهای نوروزی و سنت آشتی کنان در نوروز
- سنت های مربوط به آخرین چهارشنبه سال (رسم قولاق آسیدی ، نو اوستی، رسم شال سالاماق شال انداختن و...)
- سنت روز طبیعت / فرهنگ احترام به طبیعت و جاذبه های طبیعی شهرها و روستا های استان
- جلوه های تعاون و همکاری در نوروز

- آیین بزرگداشت در گذشتگان در نوروز (عید اموات) ، قره بایرام
- پخت انواع غذا ها ، نان ها و شیرین های محلی و سنتی نوروزی
- پیک های نوروزی (تکم ، کوسه گردی و ...)
- سنت خوانچه و هدیه نوروزی بردن برای نو عروسان و رسم مادرانه ی بایرام پایی
- رونق بازار در نوروز (خرید عید)
- رسم ایل سکه و بایرا ملیق (عیدی دادن) توتک و دلکه به کودکان

ساختار برنامه :

با توجه به گسترده‌گی روستاها ، دهستان ها و بخش های استان اردبیل و گسترده‌گی دامنه فرهنگ و آیین در این استان کهن ، می توان به آیین های متنوع نوروزی در روستاهای مختلف در سطح استان پرداخت و با باز سازی این آیین ها و بهره گیری از راویان مطلع و آگاه بومی هر منطقه ، جلوه های زیبای آیینی و معنوی نوروزی را به نمایش در آورد .

ساختار منسجم ، بهره گیری از تیتراژ آغاز و پایان مناسب ، استفاده از دوربین زمینی و هوایی ، موسیقی بومی ، استفاده از لباس محلی منطقه ، استفاده از جاذبه های طبیعی هر منطقه متناسب با ویژگی های فصل ، ساخت و تولید این مجموعه مستند نوروزی می باشد .
انتخاب بهینه افراد مطلع و آگاه بومی در مقام راوی در خلال برنامه می تواند به ترغیب و جذب هر چه بیشتر مخاطب کمک نماید .
در صورت نیاز برای تحلیل بیشتر بعضی از آیین ها و جلوه های تصویری از گفتار (نریشن) استفاده خواهد شد .

مناطق هدف جهت برنامه سازی :

۱- پارس آباد ۲- گرمی ۳- کلخوران ۴- سوها ۵- کزج ۶- اردبیل ۷- خان کندي
۸- هیر ۹- نیر ۱۰- بيله سوار ۱۱- کوثر ۱۲- خلخال ۱۳- نمین ۱۴- آبی بیگلو ۱۵-
مشکین شهر ۱۶ _ رضی ۱۷- فخر آباد ۱۸ – هشتجین ۱۹- حور ۲۰-نیارق و...

اهداف برنامه :

- آشنایی هر چه بیشتر با فرهنگ نوروزی بعنوان یکی از میراث های ملی
- ایجاد نشاط ، سرگرمی و همدلی
- تکریم سالمندان بعنوان گنجینه فرهنگ عامه هر منطقه
- آشنایی با مناطق شهری و روستایی استان اردبیل
- ایفای وظیفه رسانه ای در انعکاس ، ترویج و ماندگاری فرهنگ ملی

تعداد و مدت زمان برنامه :

این مجموعه مستند در بیست و سه قسمت ۳۰ دقیقه ای تهیه خواهد شد .

طراح و تهیه کننده :

حسن ساجدی